

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 578/2018-56

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) o ústavných sťažnostiach Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava, v mene ktorého koná ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorými namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 159/2018 z 26. septembra 2019 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 142/2017 z 31. júla 2018, takto

r o z h o d o l :

Ústavným sťažnostiam Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Prvá ústavná sťažnosť, ktorá bola Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) doručená 20. novembra 2018 a ktorou Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo“), Župné námestie 13, Bratislava, v mene ktorého koná ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „sťažovateľka“), namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 142/2017 z 31. júla 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“), bola uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 578/2018-16 zo 6. decembra 2018 prijatá na ďalšie konanie.

2. Následne sťažovateľka doručila ústavnému súdu ďalšiu ústavnú sťažnosť 17. decembra 2019, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 159/2018 z 26. septembra 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Táto ústavná sťažnosť bola uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 10/2020-15 zo 16. januára 2020 prijatá na ďalšie konanie. Ústavný súd zároveň označeným uznesením odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu do rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

3. Z obsahu oboch označených sťažností vyplynula vzájomná skutková a právna súvislosť spočívajúca v tom, že ide o nadväzujúce rozhodnutia všeobecných súdov v spore o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, kde žalovanou stranou je sťažovateľka. Žalobca podal žalobu na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“), ktorou sa domáhal priznania nároku na náhradu škody a náhrady nemajetkovej ujmy proti sťažovateľke

v súvislosti s vykonanou väzbou (od 29. októbra 2003 do 29. júna 2005, pozn.). Okresný súd v označenej veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 16 C 51/2012 z 24. februára 2014 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) tak, že uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 9 894,44 € a trovy konania v sume 3 139,88 € a vo zvyšku návrh žalobcu zamietol. V odôvodnení svojho rozsudku súd prvej inštancie konštatoval, že uznesenie o zastavení trestného stíhania vedeného proti žalobcovi nadobudlo právoplatnosť 15. augusta 2009, pričom žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie nároku podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) bola podaná na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky 11. augusta 2011. V zmysle § 23 zákona č. 58/1969 Zb. a na základe vznesenej námietky premlčania okresný súd vo svojom rozsudku konštatoval, že jednoročná doba na uplatnenie nároku žalobcu na náhradu škody uplynula 15. augustom 2010, preto dospel k záveru, že žaloba v tejto časti bola podaná po uplynutí zákonom stanovenej premlčacej doby a žalobu v tejto časti zamietol (s. 9 odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, pozn.). Pokiaľ išlo o žalobou uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, súd prvej inštancie žalobe sčasti (v sume 9 894,44 €, pozn.) vyhovel a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (s. 11 a 12 odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, pozn.). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že premlčanie nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy nie je možné posudzovať podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb., ale v zmysle všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka, preto uplatnený nárok vyhodnotil ako uplatnený včas.

4. O odvolaní podanom sťažovateľkou rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 9 Co 489/2014 z 26. januára 2017, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia dospel k záveru, že nie sú splnené predpoklady na aplikáciu všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka, keďže zákon v č. 58/1969 Zb. obsahuje ustanovenie o premlčaní nároku (§ 23, pozn.), a teda má postavenie *lex specialis* vo vzťahu k ustanoveniam občianskeho zákonníka o premlčaní.

5. Proti označenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením, ktorým zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 9 Co 489/2014 z 26. januára 2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Ako už bolo uvedené, sťažovateľka, nespokojná s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, podala svoju v poradí prvú sťažnosť, ktorou namietala porušenie svojich označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Ústavný súd jej sťažnosť prijal na ďalšie konanie, medzičasom však krajský súd po vrátení veci najvyšším súdom rozhodol opätovne, a to rozsudkom sp. zn. 9 Co 159/2018 z 26. septembra 2019 tak, že v intenciách právnych záverov, vyjadrených v napadnutom uznesení najvyššieho súdu, potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie. Sťažovateľka podala v poradí druhú ústavnú sťažnosť, tentokrát smerujúcu proti napadnutému rozsudku krajského súdu, keďže sa domnieva, že aj označený rozsudok krajského súdu porušuje jej označené práva.

7. Argumentáciu sťažovateľky možno v oboch sťažnostiach zhrnúť do námietky arbitrárnosti výkladu a aplikácie jednoduchého práva, ktoré podľa jej názoru nemožno považovať za ústavne súladné. Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd a následne aj odvolací súd odôvodnili svoje sťažnosťami napadnuté rozhodnutia na nelogickom a svojvoľnom právnom názore, keď zhodne konštatovali, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, hoci zákon č. 58/1969 Zb. obsahuje ako *lex specialis* osobitné ustanovenia o premlčaní nárokov na náhradu škody.

8. Ústavný súd na neverejnom zasadnutí pléna 29. januára 2020 veci vedené pod sp. zn. II. ÚS 578/2018 a sp. zn. IV. ÚS 10/2020 uznesením sp. zn. PLs. ÚS 4/2020 spojil na ďalšie konanie v záujme hospodárnosti konania, z dôvodu totožnosti predmetu oboch ústavných sťažností a ich vzájomnej skutkovej a právnej súvislosti, a rozhodol, že spoločné konanie bude vedené pod sp. zn. II. ÚS 578/2018.

II.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a krajského súdu a replika sťažovateľky

9. Ústavný súd vo veci skôr doručenej ústavnej sťažnosti vyzval ešte 8. januára 2019 najvyšší súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

10. Vyjadrenie najvyššieho súdu bolo ústavnému súdu doručené 20. mája 2019. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení v podstatnom uviedol:

«... Sťažnosťou napadnutým uznesením najvyšší súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. januára 2017 sp. zn. 9 Co 489/2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa ustanovenia § 449 ods. 1 a § 450 CSP, nakoľko dovolateľ opodstatnene tvrdil, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Správny bol preto právny názor žalobcu, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka.

Najvyšší súd v danom prípade vzhľadom na námietku žalobcu, že v konaní došlo k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dospel k záveru, že danou problematikou sa už najvyšší súd zaoberal vo svojom rozhodnutí z 21. júna 2018 sp. zn. 3 Cdo 191/2017, keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred vydaním predmetného rozhodnutia dovolací súd uplatnený dovolací dôvod posúdil v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a dovolanie žalobcu považoval za prípustné. K žalobcom vymedzenej právnej otázke dovolací súd uviedol, že odvolací súd nesprávne posúdil nárok žalobcu podľa zákona č. 58/1969 Zb. Správne posúdenie nároku bolo nutné vykladať podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Vec prejednávajúci senát sa stotožnil s právnymi závermi najvyššieho súdu uvedenými v odôvodnení rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. júna 2018 sp. zn. 3 Cdo 191/2017, na ktoré zároveň aj poukázal, a v ktorom dovolací súd dospel k záveru, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Z § 5 zákona č. 58/1969 Zb. vyplýva, že právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má voči štátu ten, na kom bola väzba vykonaná, ak bolo proti nemu trestné stíhanie

zastavené, alebo ak bol spod obžaloby oslobodený. Keďže zákon č. 58/1969 Zb. vo svojich ustanoveniach nedefinuje právny pojem „škoda“, je potrebné podľa § 20 zákona č. 58/1969 Zb. subsidiárne vychádzať z ustanovení Občianskeho zákonníka...»

11. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

12. Ústavný súd po prijatí v poradí druhej sťažnosti sťažovateľky vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 10/2020 vyzval 21. januára 2020 krajský súd, aby sa vyjadril k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

13. Krajský súd na výzvu ústavného súdu reagoval podaním doručeným 6. februára 2020, sp. zn. 1 SprV/55/2020 z 5. februára 2020, v ktorom uviedol, že odvolací súd nemal žiadnu vedomosť o tom, že zo strany sťažovateľky bola podaná sťažnosť proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu. Zároveň konštatoval, že vychádzal z právneho názoru dovolacieho súdu, týkajúceho sa plynutia premlčacej doby. V závere svojho vyjadrenia krajský súd vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

14. Ústavný súd 17. marca 2020 a následne 25. júna 2020 vyzval Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), aby zaujalo stanovisko k vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu, ako aj k otázke možnosti upustenia od ústneho pojednávania vo veci spojených sťažností, na ktorú ministerstvo reagovalo vyjadrením doručeným 15. júla 2020. Ministerstvo v podstatnom zotrvalo na dôvodnosti podaných sťažností a uviedlo, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne a vnútorne rozporné. Zároveň tiež poukázalo na podľa jeho názoru svojvoľnú a ústavne neakceptovateľnú úvahu najvyššieho súdu vo veci posúdenia prípustnosti dovolania, ktorý podľa jeho názoru *„svojvoľne zmenil dôvod prípustnosti dovolania vymedzený žalobcom v dovolaní a ktorého existenciu navyiac i nesprávne vyhodnotil“*. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu ministerstvo v podstatnom uviedlo, že ide o dôsledok kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré považuje za ústavne nesúladne, preto *„je zrejmé, že*

i napadnutý rozsudok krajského súdu trpí rovnakou vadou arbitrárnosti“. Zároveň ministerstvo oznámilo, že *„netrvá na ústnom pojednaní týchto sťažností“.*

15. Ústavný súd listom z 11. februára 2020 upovedomil aj zúčastnenú osobu o možnosti vyjadriť sa k prijatým sťažnostiam sťažovateľky, na ktorú však zúčastnená osoba v určenej lehote a ani následne nereagovala.

16. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) účinného od 1. marca 2019, ktorý sa pri zachovaní právnych účinkov úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, použije aj na konania začaté do 28. februára 2019 (§ 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde), upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnými sťažnosťami, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

17. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že prvá sťažnosť bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Sergejovi Kohutovi, ktorému funkčné obdobie sudcu ústavného súdu uplynulo 16. februára 2019. Preto v súlade s čl. X bodom 2 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola vec prerozdelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Molnárovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola meritórne prejednaná v druhom senáte ústavného súdu (avšak pod pôvodnou spisovou značkou, pozn.) v zložení, ako je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

III.

Relevantná právna úprava, teoretické a judikatúrne východiská ústavného súdu

18. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

19. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Sťažovateľka sa sťažnosťami domáhala vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako aj jeho postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

21. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

22. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

23. Vychádzajúc z podstaty námietok sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

24. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností

prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

25. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

26. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

27. Tieto zásady, týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. A preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľkou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a napadnutý rozsudok krajského súdu.

IV.

Právne posúdenie veci

28. Zásadnou námietkou sťažovateľky proti napadnutým rozhodnutiam krajského súdu a najvyššieho súdu bol podľa jej názoru nesprávny právny záver o tom, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčí podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka. Sťažovateľka je toho názoru, že na premlčanie označeného nároku sa vzťahuje § 23 zákona č. 58/1969 Zb.

29. Podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb. právo na náhradu škody podľa prvej časti druhej hlavy sa premlčí za rok odo dňa, keď nadobudlo právoplatnosť oslobodzujúce rozhodnutie alebo rozhodnutie odsudzujúce na miernejší trest alebo rozhodnutie, ktorým bolo trestné konanie zastavené.

30. Podľa názoru ústavného súdu § 23 zákona č. 58/1969 Zb. obsahuje osobitnú úpravu dĺžky premlčacej lehoty len vo vzťahu k tým právnym inštitútom, ktoré tento zákon výslovne upravuje (t. j. skutočná škoda a ušlý zisk). S týmito dvoma nárokmi *lex specialis* aj počíta.

31. Pokiaľ však ide o zodpovednosť štátu a z nej vyplývajúci ďalší nárok poškodeného – nárok na náhradu nemajetkovej ujmy – tento nárok vyplynul z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodovacej činnosti ústavného súdu (pozri napr. III. ÚS 754/2016 a IV. ÚS 11/2019), pričom existencia tohto nároku sa odvodzuje priamo z čl. 5 ods. 5 dohovoru, čl. 46 ods. 3 ústavy, ako aj čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, teda nie zo zákona č. 58/1969 Zb. Vychádzajúc z uvedeného preto podľa názoru ústavného súdu neobstojí názor sťažovateľky, podľa ktorého ide „len“ o rozšírenie výkladu pojmu „škoda“, používaného zákonom č. 58/1969 Zb., aj na nemajetkovú ujmu s tým dôsledkom, že osobitosti právnej úpravy, obsiahnuté v tomto zákone (v okolnostiach prípadu ide predovšetkým o skrátenú premlčaciu lehotu, pozn.) sa automaticky vzťahujú aj na právny inštitút nemajetkovej ujmy.

32. Ústavný súd považuje všeobecnými súdmi vyslovený právny názor v napadnutom uznesení najvyššieho súdu (a následne aj v napadnutom rozsudku krajského súdu), podľa ktorého je dĺžka premlčacej lehoty pri nároku na náhradu nemajetkovej ujmy aj v prípade zodpovednosti štátu podľa zákona č. 58/1969 Zb. normovaná § 101 Občianskeho zákonníka, za ústavne konformný.

33. Ústavný súd preto dospel k záveru, že námietka sťažovateľky, týkajúca sa aplikácie nesprávneho právneho predpisu na vec sťažovateľky vychádzala z mylného predpokladu rozširujúceho výkladu pojmu škoda, uvedeného v zákone č. 58/1969 Zb. Právny základ nároku náhrady nemajetkovej ujmy je výsledkom priamej aplikácie ústavy a dohovoru. Preto ústavný súd hodnotí túto námietku sťažovateľky ako nedôvodnú ako vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, tak aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu.

34. Sťažovateľka vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu formulovala aj ďalšiu námietku, spočívajúcu v tvrdení, že najvyšší súd arbitrárnym spôsobom založil prípustnosť dovolania žalobcu podľa iného dôvodu [§ 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku], ako vo svojom dovolaní formuloval sám dovolateľ [§ 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku].

35. Vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a rozhodných okolností veci, ústavný súd konštatuje, že nedospel k záveru, že za daných okolností možno hovoriť o protiústavnosti záverov najvyššieho súdu pri posudzovaní otázky prípustnosti dovolania žalobcu. K tomuto záveru dospel najmä s poukazom na okolnosť, že právna otázka bola dovolateľom podľa názoru ústavného súdu vymedzená správne, čo ani sťažovateľka vo svojich sťažnostiach nerozporovala.

36. Ďalšou nemenej dôležitou okolnosťou veci bolo, že v čase podania dovolania táto právna otázka vyriešená nebola (dovolací dôvod bol teda aj, čo sa týka konkrétnych súvislostí, vymedzený správne, pozn.), avšak v čase rozhodovania dovolacieho súdu

o dovolaní už táto právna otázka vyriešená bola (pozri rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 191/2017 z 21. júna 2018).

37. Ústavný súd v nadväznosti na to považuje za potrebné zdôrazniť, že predmetom dovolacieho prieskumu bola správnosť postupu a rozhodnutia odvolacieho súdu, ku ktorému odvolací súd dospel napadnutým rozsudkom (26. januára 2017, pozn.), teda v čase, keď táto právna otázka v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu riešená nebola.

38. Ústavný súd ďalej konštatuje, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd k názoru o nesprávnosti právneho názoru krajského súdu nedospel s výslovným konštatovaním svojvoľného odklonu krajského súdu od rozsudku najvyššieho súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Cdo 191/2017, ale s poukazom na právny názor iného senátu najvyššieho súdu v totožnej právnej otázke, vyslovený približne mesiac pred rozhodovaním v napadnutej veci, s ktorým sa najvyšší súd stotožnil. Dovolací súd v konečnom dôsledku riešil len otázku správnosti právneho názoru, ku ktorému dospel v dovolaní napadnutom rozhodnutí odvolací súd, a nie otázku konzistentnosti rozhodovania o tejto otázke.

39. Pokiaľ sťažovateľka namietala, že rozhodnutie najvyššieho súdu (rozsudok sp. zn. 3 Cdo 191/2017 z 21. júna 2018), na ktoré sa najvyšší súd v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia odvolal, je ojedinelé a excesívne, ústavný súd konštatuje, že označený rozsudok najvyššieho súdu bol predmetom inej ústavnej sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením sp. zn. IV. ÚS 11/2019 z 10. januára 2019 odmietol ako zjavne neopodstatnenú, keď dospel k záveru o ústavnej konformite záverov najvyššieho súdu pri aplikácii všeobecnej premlčacej doby upravenej Občianskym zákonníkom pri práve na náhradu nemajetkovej ujmy. Senát rozhodujúci o terajších sťažnostiach sťažovateľky nemá dôvod sa odchyliť už od prijatých záverov IV. senátu a v podrobnostiach odkazuje aj na body 19 až 23 odôvodnenia označeného uznesenia ústavného súdu.

40. Vzhľadom na opísané okolnosti veci ústavný súd dospel k záveru o nedôvodnosti námietky sťažovateľky, ktorá spochybňovala ústavnú konformitu posúdenia prípustnosti dovolania žalobcu najvyšším súdom.

41. Ústavný súd preto uzatvára, že nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu na jednej strane a tvrdeným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na druhej strane. Preto ústavný súd sťažnostiam sťažovateľky nevyhovel.

42. Vzhľadom na nevyhovenie sťažnostiam ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu